

Motion till riksdagen 2025/26:2423

av **Oliver Rosengren och Noria Manouchi (båda M)**

Examensplikt som ny påföljd för unga lagöverträdare

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa examensplikt som påföljd för unga lagöverträdare och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Gymnasieexamen är grundläggande för att kunna skaffa ett jobb. Ungdomar som begår brott, särskilt i gäng, riskerar att direkt återfalla efter att straffet avtjänats, och statistiken pekar på att över 90 procent också gör det¹. De saknar utbildning och möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden för att skaffa en hederlig försörjning. Unga lagöverträdare utan avslutad gymnasieutbildning bör i normalfallet, även vid villkorlig dom, dömas till en examensplikt. Examensplikt är att jämföra med skolplikt, men är inte tidsbestämd utan sträcker sig tills en examen är avslutad.

De särskilda ungdomsfängelser som ska inrättas bör erbjuda möjligheter för utbildning. Unga som är villkorligt frigivna med examensplikt som påföljd ska kunna kallas till ungdomsfängelserna för att gå sin utbildning om de inte utvecklas i den ordinarie skolan. I en amerikansk studie framgår att effekten av utbildningsprogram för

¹ Acta Publica (2023).

fångar i USA, där det finns flera utbildningsprogram riktade mot olika utbildningsnivåer och fokusområden.

Effekten av alla dessa program sammantaget visar på att fångar som tagit del av något av dessa har en nästan 15 procent minskad risk för återfall i brott, och ökade chansen att få ett jobb efter slutet på deras fängelsetid med nästan 7 procent². Det framgick även i samma studie att dessa program inte bara innebär en chans till ett nytt liv utanför brottslighet för individen, med en hederlig försörjning, utan innebär också stora besparingar för samhället då färre återfall förekommer. Det kan även förutsättas att dessa individer på sikt bidrar till samhället genom sitt arbete och skatten som det arbetet genererar.

Referenser

Acta Publica, (2023). *Dömda till vård: En kvantitativ granskning av påföljden slutet ungdomsvård*. 2023:05.

Sprick Schuster, S & Stickle, B, (2023). Are education programs in prison worth it? Policy Brief, Mackinac Center.

Oliver Rosengren (M)

Noria Manouchi (M)